

Beslut om kapacitetsberäkningsmetod för kapacitetsberäkningsregion Norden

Beslut

1. Energimarknadsinspektionen (Ei) godkänner Affärsverket svenska kraftnäts (Svenska kraftnät), org.nr 202100-4284 förslag till kapacitetsberäkningsmetod för dagenföre och intradagsmarknaden för kapacitetsberäkningsregion Norden enligt bilaga 1. Och
2. Energimarknadsinspektionen upphäver beslutet den 13 juli 2018 (dnr 2015-102892) om förslag till metod för kapacitetsberäkning för dagenföremarknaden i kapacitetsberäkningsregion Norden och beslutet den 19 december 2019 (dnr 2019-102839) om ändring av metod för kapacitetsberäkning för dagenföremarknaden i kapacitetsberäkningsregion Norden.
3. Beslutet gäller under förutsättning att samtliga tillsynsmyndigheter inom kapacitetsberäkningsregionen Norden har fattat ett beslut med samma innebörd.
4. Detta beslut kan komma att ändras eller upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Ei godkände den 13 juli 2018 (dnr 2015-102892) Svenska kraftnäts ansökan om kapacitetsberäkningsmetod för kapacitetsberäkningsregion Norden. Den 20 december 2018 skickade Ei tillsammans med de övriga tillsynsmyndigheterna inom kapacitetsberäkningsregion Norden (de nordiska tillsynsmyndigheterna) en begäran om ändring av kapacitetsberäkningsmetoden som godkändes den 13 juli 2018 till Svenska kraftnät och de andra transmissionsnätoperatörerna i region Norden. Ändringarna avsåg vissa detaljer i den redan beslutade metoden avseende uppgifter och regler för att på en koordinerad nivå hantera kapacitetsberäkning med hänsyn till den dynamiska stabiliteten i transmissionsnätet. Svenska kraftnät kom den 20 juni 2019 in med en ansökan om ändring av den godkända kapacitetsberäkningsmetoden för kapacitetsberäkningsregion Norden. Ändringarna och tilläggen angav de ytterligare uppgifter och regler som transmissionsnätoperatörerna samt den koordinerade kapacitetsberäknaren (CCC) ska beakta vid kapacitetsberäkning när metoden även inkluderar beräkning av dynamisk stabilitet. Ändringarna och tilläggen godkändes av Ei

den 19 december 2019 (dnr 2019-102839). I övrigt gällde villkoren i beslutet från den 13 juli 2018 oförändrade.

Nuvarande prövning

Svenska kraftnät kom den 17 april 2020 in med ett förslag till en reviderad kapacitetsberäkningsmetod för kapacitetsberäkningsregion Norden, bilaga 2. Bakgrunden till förslaget var att European Union Agency for the Cooperation of Energy Regulators (ACER) den 30 oktober 2019 fattat beslut om kapacitetsberäkningsmetod för de långsiktiga tidsramarna för kapacitetsberäkningsregion Norden i enlighet med artikel 10 i Kommissionens förordning (EU) 2016/1719 av den 26 september 2016 om fastställande av riktlinjer för förhandstilldelning av kapacitet (FCA förordningen). Ändringarna och tilläggen säkerställde enligt Svenska kraftnät stringens mellan kapacitetsberäkningsmetoderna för den långsiktiga tidsramen respektive kapacitetsberäkningsmetoden för dagenföre- och intradags tidsramarna.

Det reviderade förslaget innebär att det etableras en övergångslösning för allokering av intradagskapaciteter som beräknats med en flödesbaserad metod. Fram till att den gemensamma marknadskopplingen för intradagsmarknaden förmår allokera kapacitet med hjälp av de parametrar som beräknas med den flödesbaserade metoden, kommer de nordiska transmissionsnätoperatörerna att konvertera dessa till ATC-värden (available transfer capacities) för varje elområdesgräns i den nordiska kapacitetsberäkningsregionen.

De övriga transmissionsnätoperatörerna inom kapacitetsberäkningsregion Norden har lämnat in likalydande förslag till sina tillsynsmyndigheter.

Samråd med intressenterna

Marknadsaktörer och andra intressenter har vid två tillfällen (7-28 april respektive 10-29 juni 2020) haft möjlighet att lämna synpunkter på Svenska kraftnäts förslag, både vad gäller de aktuella ändringarna och metoden i sin helhet. De synpunkter som kommit in har bland annat gällt möjligheter att genomföra parallellkörningar av den nya flödesbaserade kapacitetsberäkningsmetoden och den beräkningsmetod som används idag. Marknadsaktörerna önskade bland annat åtminstone 12 månader av parallellkörningar. Marknadsaktörerna ville också ha mer information om hur tillgängliga kapaciteter i intradagsmarknaden kommer att påverkas av införande av en flödesbaserad beräkningsmetod i dagenföre-marknaden samt mer omfattande resultat från marknadssimuleringar som visar att metoden och dess implementering kommer att fungera väl.

Samråd med övriga tillsynsmyndigheter

Ei har haft flera samråd med övriga tillsynsmyndigheter inom kapacitetsberäkningsregion Norden och den norska tillsynsmyndigheten, NVE-RME.

Tillsynsmyndigheterna kom den 14 oktober 2020 överens om att det finns förutsättningar att godkänna de systemansvarigas ändringsförslag, då det är rimligt att kapacitetsberäkningsmetoderna mellan de olika tidsramarna är likartade på det sätt som de systemansvariga har föreslagit.

Efter dialog med de systemansvariga i Norden och i överläggningarna mellan tillsynsmyndigheterna kom de nordiska tillsynsmyndigheterna inom kapacitetsberäkningsområdet överens om att komplettera villkoren i metodens genomförandeplan med vissa tillägg, se bilaga 3. Dessa tillägg innebär att de systemansvariga till sin tillsynsmyndighet ska redovisa resultaten som metoden ger i testfasen, de s k parallellkörningarna. Rapporteringen ska ske tidigast fem månader in i testfasen så att tillsynsmyndigheterna får insyn i hur robust den nya kapacitetsberäkningsmetoden är innan den börjar tillämpas av de systemansvariga. Vid brister i metoden eller i de system och rutiner som utvecklas för att genomföra beräkningarna kan tillsynsmyndigheterna på nytt begära ändringar i metoden och att genomförandetiden förlängs. Genom ändringarna får marknadsaktörerna också sex månaders testperiod med de rutiner och system som legat till grund för rapporteringen till tillsynsmyndigheterna och totalt minst tolv månader av parallellkörningar.

De systemansvariga har givits möjlighet att lämna synpunkter på tillsynsmyndigheternas ändringsförslag i metoden och synpunkterna har beaktats.

Bestämmelser som ligger till grund för beslutet

Förordning (EU) 2015/1222

Syftet med denna förordning är att

- a) främja ändamålsenlig konkurrens inom elproduktion, elhandel och elförsörjning,
- b) säkerställa optimal användning av infrastruktur för överföring,
- c) säkerställa driftsäkerhet,
- d) optimera beräkning och tilldelning av kapacitet mellan elområden,
- e) säkerställa rättvis och icke-diskriminerande behandling av systemansvariga för överföringssystem, nominerade elmarknadsoperatörer, byrån, tillsynsmyndigheter och marknadsaktörer,
- f) säkerställa och förbättra öppen och tillförlitlig information,
- g) bidra till en effektiv och långsiktig drift och utveckling av elöverföringssystemet och elsektorn i unionen,
- h) ta hänsyn till behovet av en rättvis och välordnad marknad och en rättvis och välordnad prisbildning,

i) skapa en spelplan med lika villkor för nominerade elmarknadsoperatörer,

j) tillhandahålla en icke-diskriminerande tillgång till kapacitet mellan elområden (artikel 3).

Om godkännandet av metoden kräver ett beslut av mer än en tillsynsmyndighet ska de behöriga tillsynsmyndigheterna samråda, samordna och driva ett nära samarbete med varandra för att nå en överenskommelse avseende metoden (artikel 9.10).

Om en eller flera tillsynsmyndigheter begär en ändring för att godkänna de villkoren eller metoder som lämnats in i enlighet med punkterna 6–8, ska de berörda systemansvariga för överföringssystemen inom två månader efter tillsynsmyndigheternas begäran lämna in ett förslag till ändrade villkor eller metoder för godkännande. De behöriga tillsynsmyndigheterna ska besluta om de ändrade villkoren eller metoderna inom två månader från det att de lämnats in (artikel 9.12).

De systemansvariga för överföringssystemen eller nominerade elmarknadsoperatörerna med ansvar för utarbetandet av ett förslag till villkor eller metoder, eller tillsynsmyndigheterna med ansvar för deras antagande i enlighet med punkterna 6–8 får begära ändringar av dessa villkor eller metoder. Förslagen till ändring av villkoren eller metoderna ska lämnas in till samråd i enlighet med det förfarande som anges i artikel 12 och godkännas i enlighet med det förfarande som anges i den här artikeln (artikel 9.13)

För tidsramarna för dagen före-marknad och intradagsmarknad ska metoden för gemensam kapacitetsberäkning vara baserad på en flödesbaserad metod, utom när kravet i punkt 7 är uppfyllt (artikel 20.1).

Varje systemansvarig för överföringssystem ska ta hänsyn till de gränserna för driftsäkerhet och de oförutsedda händelser som används i driftsäkerhetsanalysen (artikel 23).

Förslaget till gemensam metod för kapacitetsberäkning ska innehålla ett förslag till en metod för att fastställa en gemensam produktionsfördelningsnyckel för varje elområde och scenario, utarbetat enligt artikel 18 (artikel 24).

Närmare om de delar som en metod för gemensam kapacitetsberäkning i en kapacitetsberäkningsregion minst ska innehålla för respektive tidsram framgår av artikel 21.

Europaparlamentets och rådet förordning (EU) 2019/942 av den 5 juni 2019 om inrättande av Europeiska unionens byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter)

När en av följande rättsakter innehåller bestämmelser om utarbetande av förslag till villkor eller metoder för genomförandet av nätföreskrifter och riktlinjer som kräver godkännande från alla tillsynsmyndigheter i den berörda regionen, ska dessa tillsynsmyndigheter enhälligt komma överens om de gemensamma villkor eller metoder som ska godkännas av var och en av dessa tillsynsmyndigheter: a) en unionslagstiftningsakt som antagits enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet, b) nätföreskrifter och riktlinjer som antagits före den 4 juli 2019, och senare översyner av

dessa nätföreskrifter och riktlinjer, eller c) nätföreskrifter och riktlinjer som antagits som genomförandeakter i enlighet med artikel 5 i förordning (EU) nr 182/2011. De förslag som avses i första stycket ska anmälas till Acer inom en vecka efter det att de lämnats in till tillsynsmyndigheterna. Tillsynsmyndigheterna får hänskjuta förslagen till Acer för godkännande enligt artikel 6.10 b andra stycket, och ska göra detta enligt artikel 6.10 a andra stycket om ett enhälligt beslut som avses i första stycket saknas. Direktören eller tillsynsnämnden får, på eget initiativ eller på förslag av en eller flera av nämndens ledamöter, begära att tillsynsmyndigheterna i den berörda regionen hänskjuter förslaget till Acer för godkännande. En sådan begäran ska begränsas till fall i vilka det regionalt överenskomna förslaget skulle få en påtaglig inverkan på den inre marknaden för energi eller på försörjningstryggheten utanför regionen (artikel 5.3).

Innan de villkor eller metoder som avses i punkterna 2 och 3 godkänns ska tillsynsmyndigheterna eller Acer, när den har behörighet, se över dem där så behövs, efter att ha hört Entso för el, Entso för gas eller EU-enheten för systemansvariga för distributionssystem, för att säkerställa att de är förenliga med nätföreskriftens eller riktlinjens syfte och bidrar till marknadsintegrering, icke-diskriminering, effektiv konkurrens och en välfungerande marknad (artikel 5.6).

Ellagen (1997:857)

I ett beslut av nätmyndigheten enligt sådana riktlinjer som har antagits med stöd av förordning (EG) nr 714/2009 ska det anges att beslutet kan komma att ändras eller upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen (12 kap. 1 b §).

Ei:s motivering till beslutet

De formella kraven på ansökan och beslutsprocessen

Ei har samordnat detta beslut med de övriga nordiska tillsynsmyndigheterna inom kapacitetsberäkningsregion Norden och är överens om att ändringarna och tilläggen kan godkännas. De formella kraven på beslutsprocessen är därmed uppfyllda.

Prövning i sak

Svenska kraftnäts förslag till revidering av kapacitetsberäkningsmetod för dagenföre och intradagtidssramarna i Norden innehåller ändringar och tillägg i den kapacitetsberäkningsmetod för kapacitetsberäkningsregion Norden som Ei beslutade om den 19 december 2019 respektive den 13 juli 2018.

De föreslagna ändringarna och tilläggen i metoden motsvarar i allt väsentligt de ändringar som ACER beslutat om för de långsiktiga tidsramarna i Norden. Ändringarna och tilläggen innebär därför att metoden för kapacitetsberäkningsregion Norden kommer att stå i överensstämmande med ACERs beslut. Metoden preciserar principerna och tillvägagångssätten för hur kapacitet ska beräknas och senare allokeras enligt den flödesbaserade metoden i dagenföremarknaden, men innebär inga större förändringar i funktionalitet jämfört med tidigare beslutad metod. Vidare innebär ändringarna att det etableras en övergångslösning som möjliggör allokering av intradagkapaciteter som

beräknats med en flödesbaserad metod. Fram till att den gemensamma marknadskopplingen för intradagsmarknaden förmår allokeras kapacitet med hjälp av de parametrar som beräknas med den flödesbaserade metoden, kommer de systemansvariga att konvertera dessa till ATC-värden (available transfer capacities) för varje elområdesgräns i kapacitetsberäkningsregion Norden.

Tillsynsmyndigheterna inom kapacitetsberäkningsregion Norden har enats om att göra de tillägg i genomförandeplanen som framgår av bilaga 3 för att få insyn i och säkerställa att metoden är tillräckligt robust för att kunna genomföras och att marknadsaktörerna får tillräckligt lång förberedelsestid. Tillsynsmyndigheternas tillägg innebär att de systemansvariga tidigast fem månader in i parallellkörningarna ska redovisa resultaten som metoden ger till sin tillsynsmyndighet. Vid brister i metoden har tillsynsmyndigheterna möjlighet att på nytt begära ändringar i metoden.

De föreslagna ändringarna och tilläggen och de mellan tillsynsmyndigheterna överenskomna tilläggen till genomförandeplanen bedöms sammantaget innebära att kapacitetsberäkningsmetoden till sitt innehåll överensstämmer med den långsiktiga tidsramen och ger tillsynsmyndigheterna och marknadsaktörerna insyn i att metoden är robust nog innan den börjar tillämpas av de systemansvariga. Ändringarna och tilläggen kan därför godkännas.

Beslutet i detta ärende förutsätter för sin giltighet att samtliga tillsynsmyndigheter inom kapacitetsberäkningsregion Norden fattar ett beslut med samma innebörd.

Detta beslut kan komma att ändras eller upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen.

Eftersom metoden nu har ändrats i större omfattning ska Ei:s tidigare beslut om kapacitetsberäkningsmetod för dagenföre och intradagstidsramarna för kapacitetsberäkningsregion Norden som fattats i enlighet med de legala förutsättningar som gällde vid tiden för dessa beslut upphävas och ersättas av detta beslut.

Detta beslut har fattats av generaldirektören Anne Vadasz Nilsson. Vid den slutliga handläggningen deltog även chefsjuristen Göran Morén, chefsekonomen Therése Hindman Persson, avdelningschefen Caroline Törnqvist samt biträdande avdelningschefen Kaj Forsberg, föredragande.

Anne Vadasz Nilsson

Kaj Forsberg

Bilagor

1. Konsoliderad version.
2. Svenska kraftnäts förslag till ändringar i kapacitetsberäkningsmetoden för Norden den 17 april 2020.
3. De nordiska tillsynsmyndigheterna i kapacitetsberäkningsmetod Nordens ändringar i Svenska kraftnäts förslag till ändringar i kapacitetsberäkningsmetoden för Norden den 17 april 2020.
4. Överklagandehänvisning.

2020-10-22

2020-102099-0003